

UDC 595.763 (477)

© Glotov S.V., 2020

2020, № 1-2 (18): 36-40

DOI: <https://doi.org/10.15421/282005>

**A REVIEW OF THE GENUS *PLATARAEA* THOMSON, 1858
(COLEOPTERA, STAPHYLINIDAE: ALEOCHARINAE) OF UKRAINE**

S. V. Glotov

*State Museum of Natural History of the National Academy of Sciences of Ukraine,
st. Teatralna, 18, Lviv, 79008, Ukraine. E-mail: sergijglotov@gmail.com*

According to a combination of the morphological and biological features, the *Plataraea* is currently a part of the tribe Athetini. Representatives of the genus have a slender and elongated body, the body size is 3-5 mm. The body is brown; it is evenly densely dotted and covered with short bristles over the entire surface; the head is large and transverse, the posterior corners are rounded; the eyes are small, slightly convex; the temples are longer than the eyes; the antenna are short; the pronotum is transverse, its anterior and posterior corners are rounded; the elytra are noticeably wider and longer than the pronotum; the abdomen is slender, slightly tapering to the top. Representatives of the genus *Plataraea* lead a hidden way of life, mostly underground, and can also be found in forest cover. An overview of the genus *Plataraea* Thomson, 1858, represented in Ukraine by a single species of *Plataraea brunnea* (Fabricius, 1798) has been provided, a description of the main morphological features and diagnostic features has been made, data on ecological features and distribution of the genus in Ukraine and the world has been provided. For the first time, information on the findings of species of the genus *Plataraea* in Donetsk, Transcarpathian, Luhansk and Chernivtsi regions has been presented.

Key words: Staphylinidae, Aleocharinae, Athetini, *Plataraea*, Ukraine.

**ОГЛЯД РОДУ *PLATARAEA* THOMSON, 1858
(COLEOPTERA, STAPHYLINIDAE: ALEOCHARINAE) УКРАЇНИ**

С. В. Глотов

*Державний природознавчий музей Національної академії наук України,
вул. Театральна, 18, Львів, 79008, Україна. E-mail: sergijglotov@gmail.com*

Наведено огляд роду *Plataraea* Thomson, 1858, представлений в Україні єдиним видом *Plataraea brunnea* (Fabricius, 1798), зроблений опис основних морфологічних особливостей та діагностичних ознак, наведені дані про екологічні особливості та поширення представників роду в Україні та світі. Вперше наводяться відомості про знахідки видів роду *Plataraea* на території Донецької, Закарпатської, Луганської та Чернівецької областей.

Ключові слова: Coleoptera, жуки-стафілініди, Aleocharinae, Athetini, *Plataraea*, Україна.

Вступ

Plataraea Thomson, 1858 – невеликий, за кількістю видів рід підродини Aleocharinae, родини Staphylinidae. За сукупністю морфологічних та біологічних ознак на теперішній час *Plataraea* входить до складу триби Athetini. Типовий вид роду – *Plataraea brunnea* (Fabricius, 1798) (= *Staphylinus brunneus* Fabricius, 1798). Представники цього роду широко поширені в Палеарктиці, представлені 11 видами, серед яких у рамках роду виділяють два підроди: *Nealloceraea* Özdiğmen & Darılmaz, 2008 (один вид) та *Plataraea* (10 видів). У фауні України рід *Plataraea* представлений одним видом, але цілком імовірним є наявність ще трьох, відзначених для прилеглих територій.

На сьогодні існують певні складнощі у правильній ідентифікації як окремих видів, так і роду *Plataraea*, в цілому. У зв'язку з цим інформація про знахідки та поширення видів цього роду нечасто потрапляє у фауністичні зведення, і тим більше — у прикладні роботи. Низка питань з вивчення роду *Plataraea*, а також окремі таксономічні та морфологічні уточнення опубліковано у працях деяких дослідників Центральної та Північної Європи (Ganglbauer, 1895; Reitter, 1909; Johansen, 1914; Strand and Vick, 1964; Palm, 1970; Lohse et al., 1974).

Відомості про знахідки цього роду на території України носять фрагментарний характер та представлені у фауністичних зведеннях для Івано-Франківської (Roubal, 1930) та Львівської (Łomnicki, 1884) областей. Проте, вони не враховані у каталозі жуків Палеарктики (Schülke and Smetana, 2015). Мета представленої роботи – початок фауністичних оглядів таксономічно невеликих та маловивчених родів триби Athetini фауни України.

Матеріал та методи

Матеріалом, покладеним в основу нашого дослідження, послуговували багаторічні збори автора та колег, а також матеріали з наукових та приватних колекцій, у тому числі: Державного природознавчого музею НАН України, м. Львів (ДПМ); Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена, м. Київ (ІЗШК); кафедри зоології Донецького національного університету, м. Донецьк (ДОННУ); Зоологічного музею Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, м. Київ (НУТ-ШК), Національного науково-природознавчого музею НАН України, м. Київ (ННПМ), а також збори Глотова С.В. (КГЛ), Коновалова С.В. (ККО), Коваль Н.П. (ККОВ), Чумака В.О. (КЧМ). Збір та камеральна обробка матеріалу здійснювалася за загальновідомими методами та методиками ентомологічних досліджень, визначення жуків проводилося з використанням бінокулярної лупи МБС-10. У разі необхідності мандибули, генітальні апарати та інші частини тіла жуків відпрепарувалися та фіксувалися за допомогою тонких препарувальних голок (Крыжановский, Емец, 1972). Іноді матеріал просвітлювався кип'ятінням або витримкою у 10 % розчині NaOH. Після чого органи поміщалися у фіксуючу рідину для тривалого зберігання, в якості фіксатора застосовувалися канадський бальзам або евпараль. У сукупності опрацьовано 281 екземпляр жуків.

Результати та обговорення

Рід *Plataraea* Thomson, 1858

Загальний діагноз. Розмір представників роду *Plataraea* – 3–5 мм. Тіло коричневе; вусики, щелепні щупики та ноги коричневі або світло-коричневі. Усе тіло рівномірно густо пунктовано і по всій поверхні вкрито короткими щетинками. Голова велика, поперечна, за очима помірно розширена; її задні кути заокруглені; очі дрібні, слабо опуклі; скроні довші, ніж очі; вусики короткі. Передньоспинка поперечна, її передні та задні кути заокруглені. Надкрила помітно ширші та довші за передньоспинку. Черевце струнке, до вершини трохи звужується. Представники роду *Plataraea* ведуть прихований спосіб життя, переважно підземний, а також зустрічаються у лісовій підстилці.

Plataraea (Plataraea) brunnea (Fabricius, 1798)

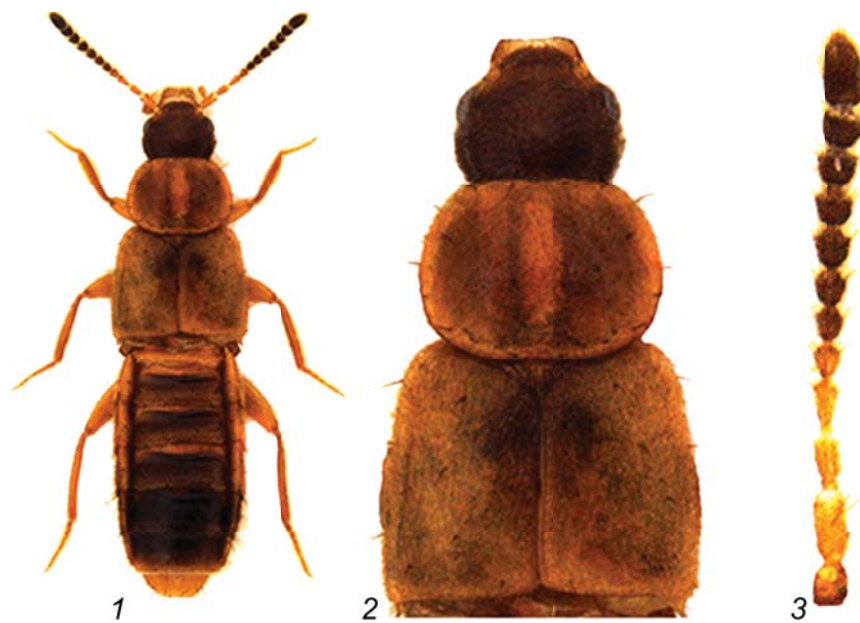
Синонімія: *Aleochara depressa* Gravenhorst, 1802: 100; *Staphylinus nigriceps* Marsham, 1802: 515; *Aleochara atriceps* Stephens, 1832: 140; *Aleochara cinnamomea* Stephens, 1832: 139; *Aleochara thoracica* Stephens, 1832: 140; *Aleochara zonalis* Stephens, 1832: 140.

Матеріал. **Донецька обл.:** Донецьк, Парк Ленінського Комсомолу, 48.020778 N, 37.812720 E, 20-27.05.2003, 13 екз., В. Мартинов; там само, 2-7.05.2005, 20 екз., В. Мартинов; там само, 22-29.05.2004, 7 екз., В. Мартинов; там само, Парк «Путиловский» 48.0678 N, 37.7827 E, 26.05.2001, 2 екз., В. Мартинов (ДОННУ); там само, Парк «Щербакова», 47.995334 N, 37.789991 E, 21.05.2001, 13 екз., В. Мартинов; там само, 22-29.05.2004, 5 екз., В. Мартинов; там само, 28.05.1999, 9 екз., В. Мартинов; там само, 28.05.2003, там само, 8 екз., В. Мартинов; там само, 26.05.2000; 49 екз., В. Мартинов; там само, 27.05.2003, 26 екз., В. Мартинов; там само, 19-26.07.2004, 2 екз., В. Мартинов; там само, 23.07.1999, 1 екз., В. Мартинов; там само, 28.07.2000, 2 екз., В. Мартинов; там само, 2.10.1999, 1 екз., В. Мартинов; там само, 2.10.2000, 1 екз., В. Мартинов; там само, 3.10.2003, 1 екз., В. Мартинов; там само, 3.10.2004, 3 екз., В. Мартинов; там само, балка Раковка, 47.9387 N, 37.6896 E, 27.07-03.08.2003, 1 екз., В. Мартинов; 26.09-3.10.1999, 1 екз., В. Мартинов (всі – ДОННУ); **Закарпатська обл.:** Великоберезнянський р-н, с. Княгиня, хребет Стінка, 48.970651 N, 22.520223 E, 961 м, полонина, 1 екз.; там само, 30.06.19, межа ліс-полонина, 1 екз., Н. Коваль (всі – ККОВ); Тячівський р-н, с. Велика Уголька, 48.215972 N, 23.659422 E, 5.05.2017, 24 екз., В. Чумак; 2.06.2017, 4 екз., В. Чумак; 2.06.2017, 4 екз., В. Чумак; там само, 16.06.2017, 2 екз., В. Чумак; там само, 30.06.2017, 13 екз., В. Чумак; там само, 7.07.2017, 4 екз., В. Чумак; там само, 18.08.2017, 1 екз., В.

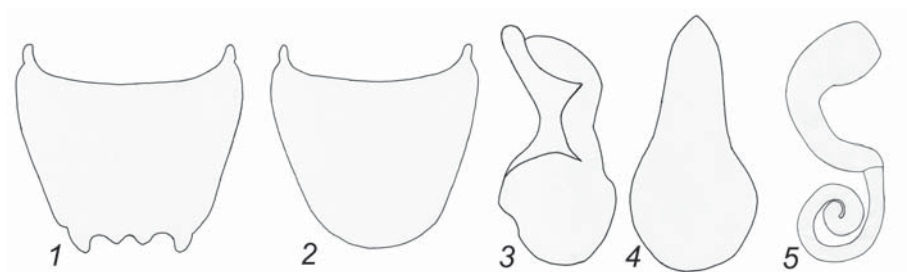
Рис. 1. Оселища *Plataraea brunnea* в Україні (1–6): Донецька обл., м. Донецьк, Парк «Путилівський» (1); Луганська обл., Міловський р-н, заповідник «Стрільцівський Степ», заплава річки Черепакха (2–3); Закарпатська обл., Тячівський р-н, с. Велика Уголька, праліс (5); Львівська обл.: м. Львів, буковий ліс (5); Закарпатська обл., Великоберезнянський р-н, с. Княгиня, хребет Стінка, ліс (6)

Fig. 1. Habitats of the *Plataraea brunnea* in Ukraine (1–6): Donetsk region, Donetsk, park “Putylyivskiy” (1); Luhansk region, Milovskiy district, reserve “Striltsivskiy Step”, floodplain of the river Cherepakha (2–3); Transcarpathian region, Tiachivskiy district, village Velyka Ugolka, wildwood (5); Lviv region: Lviv, beech forest (5); Transcarpathian region, Velykobereznianskiy district, village Knyagynia, ridge Stinka, forest (6)

Рис. 2. *Plataraea brunnea* (1–3): загальний вигляд тіла habitus (1); передня частина тіла: голова, передньоспинка та надкрила (2); вусики (3)

Fig. 2. *Plataraea brunnea* (1–3): habitus (1); anterior portion of body: head, pronotum, elytra (2); antenna (3)

Рис. 3. *Plataraea brunnea* (1–5): 8-й тергіт самця (1); 8-й тергіт самки (2); едеагус, вигляд збоку (3); едеагус, вигляд спереду (4); сперматека, вигляд збоку (5)

Fig. 3. *Plataraea brunnea* (1–5): 8th abdominal tergite of male (1); 8th abdominal tergite of female (2); aedeagus, lateral view (3); aedeagus, frontal view (4); spermatheca, lateral view (5)

Чумак; там само, 9.09.2017, 10 екз., В. Чумак; там само, с. Мала Уголька, 48.193230 N, 23.629006 E, 20.06.2017, 11 екз., В. Чумак; там само, 15.07.2017, 27 екз., В. Чумак; там само, 15.08.2017, 14 екз., В. Чумак (всі – КЧМ); **Івано-Франківська обл.:** Ворохта [Worochta], 48.284073 N, 24.559030 E, без дати, 2 екз.; без дати, гора Ребровач [Rebrowach], 48.298046 N, 24.605371 E, 1 екз., А. Stoeckel (ДПМ); **Київська обл.:** Київ [К.], 50.438449 N, 30.534035 E, без дати, 1 екз., J. Hochhuth (ННПМ); **Луганська обл.:** с. Д'якове, 20.05.2000, 47.944282 N, 39.138137 E, 1 екз., С. Коновалов (ККО); Луганськ, 48.636642 N, 39.517423 E, 16.04.2012, 2 екз.; Міловський р-н, заповідник «Стрільцівський Степ», 49.299652 N, 40.083348 E, 8.06.2009, 2 екз., С. Глотов; 1-3.06.2009, 1 екз., С. Глотов (всі – КГЛ); **Львівська обл.:** Львів [Okolica Lwowa], 49.839337 N, 24.030204 E, без дати, 1 екз.; 14.5. [рік не вказаний], 1 екз., без етикетки, (всі – ДПМ); **Чернівецька обл.:** Чернівці [«Bukowina, Cernowitz»], 48.295066 N, 25.933917 E, без дати, 2 екз., (ЗМ УТШК).

Діагноз. Довжина тіла 3–4,5 мм. Голова темно-коричнева або чорна; передньоспинка червоно-коричнева, облямована вузькою, світло-коричневою каймою; надкрила жовто-коричневі або червоно-коричневі; черевце коричневе, його V–VI тергіти темно-коричневі або чорні; вусики темно-коричневі, банально світло-коричневі; щелепні щупики та ноги жовто-коричневі. Усе тіло в дрібному та порідженому пунктуванні; по всій поверхні тіло досить густо вкрито як

короткими темними щетинками, так і поодинокими довгими хетами (Рис. 2.1.). Голова велика та поперечна, трохи вужча за передньоспинку; за очами помітно розширена; її задні кути заокруглені. Очі невеликі та слабо опуклі; скроні набагато довші за очі (Рис. 2.2.). Вусики короткі, їх I–III членики видовжені, але кожен наступний трохи менший за попередній; IV членик – слабо поперечний, значно коротший наступних; V–X членики – поперечні, але кожен наступний трохи ширший і довший попереднього; XI членик подовжений, біля вершини загострений (Рис. 2.3.). Передньоспинка поперечна, її передні та задні кути заокруглені; найбільша ширина – посередині, задній край диску – з одним повздовжнім рядом дрібних, круглих точок, а в центрі диску з двома повздовжніми рядами з 4 дрібних точок. Надкрила короткі, помітно ширші та довші за передньоспинку. Черевце струнке та подовжене, до вершини поступово звужується. У самців задній край VI тергіта черевця по боках, з двома короткими, слабо загостреними до вершини виростами та з двома коротким дрібними виростами в центрі (Рис. 3.1.). У самиць задній край VI тергіта опуклий (Рис. 3.2.). Эдеагус – рис. 3.3-3.4; сперматека – рис. 3.5.

Біономія. Жуки мешкають у лісовій підстилці, де ведуть потаємний чи підземний спосіб життя. Активні з квітня до жовтня.

Поширення. Європа, Східний Сибір, Далекі Схід, Японія (Schülke and Smetana, 2015). В Україні: Донецька (перша знахідка), Закарпатська (перша знахідка); Івано-Франківська (Roubal, 1930), Луганська (перша знахідка), Львівська (Łomnicki, 1884) та Чернівецька (перша знахідка) області.

Подяки

Автор висловлює щире подяку за надання матеріалу, а також за цінні поради з питань систематики та фауністики, пошуку необхідної літератури, можливостей доступу до колекційних фондів низці колег: В.В. Мартинову та К.Ю. Савченко (Донецький національний університет); О.В. Мартинову (Національний науково-природничий музей НАН України); М.М. Біляшевському (Зоологічний музей Київського національного університету ім. Тараса Шевченка); В.О. Чумаку (Ужгородський національний університет); Г.В. Гузь та С.В. Коновалову (Луганський природний заповідник НАН України). Робота виконана у рамках наукової теми: «Оцінка біотичного різноманіття модельних груп членистоногих Українських Карпат з використанням сучасних інформаційних технологій».

Література

- Крыжановский О. Л., Емец В. М., 1972. К методике препаровки гениталий у жуков. Энтомологическое обозрение, 51(1): 197–199.
- Ganglbauer, L., 1895. Die Käfer von Mitteleuropa. Die Käfer der österreichisch-ungarischen Monarchie, Deutschlands, der Schweiz, sowie des französischen und italienischen Alpengebietes. 2. Familienreihe Staphylinoidea. I. Staphylinidae, Pselaphidae. Wien: Carl Gerold's Sohn, 881 pp.
- Lohse, G.A., 1974. In: Freude, H., Harde, K.W. & Lohse, G.A. Die Käfer Mitteleuropas. Band 5, Staphylinidae II (Hypocyphinae und Aleocharinae). Pselaphidae. *Die Käfer Mitteleuropas*. Goecke et Evers Ver., Krefeld, – 5, 381 pp.
- Łomnicki, M.A., 1884. Catalogus Coleopterorum Haliciae. Sumptibus L. Zontaki, Custodis Musaci Dzieduszyckiani, Leopoli, 43 pp.
- Palm, T., 1970. Svensk Insektfauna. 9. Skalbaggar. Coleoptera. Kortvingar: Fam. Staphylinidae. Underfam. Aleocharinae (*Atheta*). Stockholm, 6 (52): 117–296.
- Reitter, E., 1909. Fauna Germanica. Die Käfer des Deutschen Reiches. Nach der analytischen Methode bearbeitet, Stuttgart: K.G. Lutz, 2, 392 ss.
- Roubal, J., 1930. Katalog Coleopter (brouků) Slovenska a Podkarpatska. Praha, 1, 527 ss.
- Schülke, M. and Smetana, A., 2015. Staphylinidae Latreille, 1802. pp. 304–1134 In: Löbl, I. & Löbl, D. (Eds.). Catalogue of Palaearctic Coleoptera vols. 1 & 2, Hydrophiloidea–Staphylinoidea, revised and updated edition. Brill, Leiden & Boston: 1–XXV: 1–1702. DOI: 10.1163/9789004296855.
- Strand, A. and Vik, A., 1964. Die genitalorgane der nordischen Arten der Gattung *Atheta* Thoms. (Col., Staph.) Norsk Entomologisk Tidsskrift, 12(5-8): 327–335.